

Spielberg gairebé es traeix

Alex
Gorina

Spielberg no ha estat mai Sant Steven de la meua devoció, perquè és un realitzador que *em promet* moltíssim cada vegada que planteja un projecte i em decep sistemàticament: els millors films que ha fet (pel meu gust) s'espatllen tard o d'hora, sovint molt d'hora! Sempre els falla alguna cosa. El que més m'agrada és *L'imperi del sol*, i curiosament és el que veig més pròxim, més bessó, més ben aparellat amb *War Horse*, per motius argumentals obvis, i per una mateixa intenció de convertir l'experiència humana (o cavallar) davant els conflictes bèl·lics en un gran relat èpic, però íntim. *War Horse* m'agrada, però no del tot. Perquè evoca el cinema i els directors que li agraden a ell, i que m'agraden a mi,

però que no vol copiar literalment (comprensible). Els millors, no aconseguiria ni tan sols igualar-los, per culpa de tres irresistibles tendències: als subratllats grollers, a l'abús sentimental i a les formes rellepadades. Spielberg és un cursi, i a més a més està encantat de ser-ho. Hi té dret, i l'identifica, i em sembla molt bé que li comprin aquest tret personal els qui ja els està bé. Però m'espatlla els seus films i, com que m'agradaria que m'agradessin, no li ho perdono. *War Horse* conté un farcell d'al·lusions al cinema de John Ford, i això me la fa atractiva i interessant, però John Ford mai no l'hauria rodada ni guarnida com ell ho ha fet: amb aquestes granges idealitzades, aquests excessos de fotogènia i, mal que em pesi, amb les rellescades simfòniques de John Williams. Un somni? Potser. Però parlàvem de Ford, i Ford hauria fet un film molt més sobri, i la sobrietat hauria aportat emocions molt més sanes i sinceres. De tota manera, *War Horse* m'agrada. M'agrada perquè és feta en realitat com

EL TEMPS

War Horse, de Steven Spielberg.

l'haurien rodada tres i només tres grans directors del Hollywood clàssic, que mai no van ser mestres llegendaris ni creadors de referència absoluta, però sí tres individualitats que sabien nodrir-nos d'entreteniment compacte, ben narrat, ben visualitzat. Només que no eren John Ford, ni King Vidor en segona opció: eren Clarence Brown, Victor Fleming i Michael Curtiz. Aquesta és la substància que ens ha de fer evocar un film on només cal mirar les siluetes, els vermells i el punt de vista de la càmera a l'escena final per a sentir tremolar la corda d'aquell cinema que el vent s'endugué. I que tots tres directors van fer irrenunciable tot i que, com Spielberg, podien ser i eren

TEATRE

Pep Tosar, un immens Guillem d'Efak

Joan-Anton
Benach

Sol escapar-se dels focus de l'actualitat i, tot i això, les seves propostes i actuacions tenen un aire perfeccionista i una capacitat de seducció infreqüent en la majoria d'ofertes de la cartellera. Tal vegada alguns lectors recorden *Sa història des senyor Sommer*. Aquell text de Patrick Süskind, convertit en un espectacle íntim per Xicu Masó, va ser per a molts la revelació de Pep Tosar (Artà, 1961) com a actor de primeríssima categoria i de forta personalitat. Durant una llarga temporada, el monòleg va ser representat repetidament, sempre amb un èxit

esclatant. Els qui coneixíem la trajectòria professional de l'actor, la fascinant interpretació de Tosar, més que sorprendre'ns, ens confirmava la capacitat de narrar d'un (també) contista extraordinari que t'engrapava l'atenció amb el primer déu-vos-guard i no la deixava anar fins al darrer mot. Era un vessant entrellucat quan ens contava l'aventura poètica de Blai Bonet (Santanyí, 1926-1997) a *La casa en obres* i que després retrobaríem a *Esquena de ganivet* (Grec 2004), una proposta que ens descobria literalment l'alta qualitat literària de Damià Huguet (Campos, 1946-1996) en una peça amb una forta presència del llenguatge àudio-visual.

Blai Bonet, Damià Huguet i, ara mateix, Guillem d'Efak (1929-1995) conformen una part significativa del repertori de Pep Tosar, inscrita en una línia clarament

ascendent. A hores d'ara, amb la vida i l'obra d'aquell mulat nascut a Guinea i establert a Manacor, una figura de la Nova Cançó, activista cultural i poeta singular, Tosar aconsegueix un dels treballs més brillants de la seva carrera. Amb aquesta interpretació, continua l'aproximació de l'actor i director a la lírica mallorquina contemporània, una dedicació que no s'ha d'explicar per la simple complicitat de via estreta que s'estableix entre compatriotes: per allò del *país-naje*, que diuen els castellans. És clar, en primer lloc, que l'home de teatre és un enamorat de la llengua pròpia en la peculiaritat illenca, de manera que les seves intervencions escèniques tot sol són una lliçó permanent de bona dicció i una mostra sàvia de com subratllar la musicalitat de l'idioma sense caure en obscuritats ruralistes ni entossudiments etnogràfics. En segon lloc, Pep Tosar mateix gaudeix d'una remarcable sensibilitat poètica i els seus textos il·luminen la realitat amb la perspectiva d'un observa-

sovint molt cursis. Aquest és el secret de Spielberg, si m'ho permeteu. Que tota la vida l'hem situat a la primeria línia, entre els més grans creadors del cinema, però, de fet, només ha estat un gran recreador de cinemes; i no dels cinemes dels grans creadors, precisament, sinó de la tropa sacrificada i a vegades anònima: Brown, Fleming, Curtiz, Milestone, Keighley, molts més... No és mala referència, i ens permet de ser més justos amb ell. Si l'observo des d'aquesta perspectiva –i no pas al costat de Scorsese, Coppola o Robert Altman– puc fins i tot començar a passar-m'ho bé amb totes les trampes, concessions i incapacitats de què ha estat responsable. Em fa gràcia descobrir, finalment, que *War Horse* ha estat a mil·límetres de l'obra mestra, però una vegada més Spielberg l'ha sabotejada, potser voluntàriament, perquè és molt més divertit ser un *loser* i que et tractin de geni, quan tu saps més bé que ningú que, a tot estirar, ets un comediant astut! Si les coses t'han anat molt bé tota la vida d'aquesta manera, per què hi has de renunciar? Si a més a més ja t'han fet un tron permanent a la galeria dels més grans de la teva espècie!

Pep Tosar a Tots aquests dois.

dor minucios, aliè a qualsevol formulació mediocre. A *Tots aquests dois*, títol de l'espectacle homenatge a Guillem d'Efak, l'actor assumeix el rol de l'homenatjat en un exercici autobiogràfic formidable que inclou una novetat inesperada. Per primer cop Pep Tosar canta, com cantava el personatge, començant per un sorprenent "Old man river" i continuant per una tria de cançons de d'Efak. Acompanyat d'un excel·lent trio de jazz, l'èxit de l'actor i director al Círcol Maldà és tan rotund que ja s'ha decidit prorrogar l'espectacle fins a final de març. Qui pugui, que no se'l deixi escapar.

ART

Col·leccionisme global

Ricard Mas Peinado

Recordo encara el temps en què un artista molt cotitzat a Terrassa no ho era gens a Castelló de la Plana. El món era petit, el nostre territori encara més, però hi havia molts nivells de col·leccionisme artístic: l'industrial ric que acumulava mestres modernistes, el banquer amant de Mirs i Sorolles, el jove urbà que s'iniciava tot apostant per gent de la seva edat a preus assequibles, i gent de classe mitjana que omplia cada racó de paret amb artistes vius, figuratius, de gran anomenada a la comarca.

Què se n'ha fet de tota aquesta gent? Em consta que els fills dels industrials s'han estimat més de no continuar la col·lecció del pare, i tampoc no han encetat col·lecció pròpia; més aviat han dedicat els diners a viatjar i a comprar béns més pràctics, com ara un Porsche o una torre a l'Empordà.

Mireu el cas recent de la Fundació Alorda-Derksen. Aquest matrimoni va començar a aplegar una magnífica col·lecció el 1966, l'any que vaig nèixer jo. El 2008 van obrir la fundació al carrer d'Aragó de Barcelona, on exposaven art antic i contemporani internacional, amb un important dipòsit d'ArtPro. Malgrat la qualitat de les peces, no hi entraven ni les mosques. No van gaudir mai del suport institucional. Ara s'han venut més d'un centenar de meravelles a Christie's de Londres. Un Miró d'aquesta col·lecció ha assolit una rematada de més de sis milions d'euros. Ja ho veieu...

I qui són els nous col·leccionistes, els que, per exemple, han comprat les peces d'aquesta col·lecció? Doncs una nova classe que va emergir a la dècada del 1990, la classe de la globalització. Són els amos del casino global, financers que han jugat amb bons escombraria i més productes indesxifrables, propietaris –literalment– de casinos, amos de hòldings del luxe, i gent que s'ha enriquit amb l'emergència d'un nou capitalisme d'estat, amb exemples prou aclaridors com els de Rússia –Abràmovitx–, la Xina i els països del golf Pèrsic, amb Qatar al capdavant.

I aquí, catalans, valencians i balears no hi tenim res a fer. Qui pot competir amb un estat que decideix de no invertir en Spanair –no els ho retrec– i es gasta 250 milions de dòlars en un Cézanne? O inverteix a anunciar-se al Barça i qui sap si planeja de comprar-lo un dia d'aquests, quan Catalunya ja no pugui competir en la lliga global?

Mireu, França, la pàtria de l'art, tan sols té un 4% del pas-tís de mercat artístic. Això sí, si compreu una bossa Louis Vuitton o beveu Moët Chandon, o compreu a Christie's mateix, alimentareu els Arnault i Pinault que figuren al rànquing dels 10 col·leccionistes d'art més grans del món. I si mireu en televisió de pagament un combat de lluita lliure d'UFC, també pagareu part de la col·lecció dels Fertitta, propietaris d'aquesta llicència i d'uns quants casinos de Las Vegas.

En fi, ja no ens podem permetre el luxe ni de morir-nos. Què se'n farà de la successió Tàpies? Es quedarà res, l'Estat Espanyol? Ja m'enteneu, per al Reina Sofia...

www.ricardmas.com

Personatges i ocells, davant el sol (1946), de Joan Miró, ha volat de Barcelona vers destins desconeguts. Quina pena!